

HUMANITAS

KADERORGAAN VAN DE
VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK
OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

NEGENDE JAARGANG No. 1

APRIL 1954

CENTRAAL BUREAU „HUMANITAS”
VONDELSTRAAT 61 — AMSTERDAM

REDACTIE ALGEMEEN: MEJ. M. DIJKSTRA

Sectie Kinderbescherming: Mevr. mr M. Rood—De Boer

Medewerkers:

J. Boetje, mr L. A. Donker, P. Faber, mr R. Friedman—
v. d. Heide, dr F. Grewel, mej. mr dr Joh. Hudig, dr J. P.
van Praag, Ph. H. van Praag, prof. dr G. Th. Kempe,
D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg Jr, mej. mr P. G. Prins,
dr A. Querido, mr B. v. d. Waerden, M. de Vries e.a.

Adres Redactie en Administratie:

Vondelstraat 61 - Amsterdam-W. - Telefoon 89786
Giro 582000

INHOUD

	blz.	
Dr. Kwee Swan Liat, Verslag van de besturenconferentie van het Humanistisch Centrum „Mens en Wereld”	1	✓
D. Q. R. Mulock Houwer, Ontspoorde jeugd	7	✓
Dagboek van een gezinsvoogdes	11	✓
Mevr. E. Vrind—van Praag, Het moeilijke kind (boekbespreking)	13	✓
Mej. D. Ryz, „Onder één dak” (boekbespreking)	13	✓
P. A. Pols, Maatschappelijk verwilderde jeugd	14	✓
Mej. K. d'Ardenne Ankringa, De Medisch Opvoedkundige Bureaux	16	✓
Mr. B. van der Waerden, Met volle kracht vooruit	18	✓

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr dr J. in 't Veld, voorzitter
C. M. Swiebel, secretaris
J. H. van Eck, penningm.
M. Dijkstra
J. Landman
H. Ploeg Jr
E. Veuger
Mr B. v. d. Waerden
P. C. Faber, erelid

CENTRAAL BUREAU:

Vondelstraat 61, Amsterdam
Mej. M. Dijkstra, directrice
Spreekuur: Donderdag van 11—12 uur
Telefoon: K 20 - 89786

VERSLAG

van de

Besturenconferentie van Humanistisch Centrum Mens en Wereld

Zaterdag 20 Februari 1954 in het

N.V. Huis te Utrecht

(Publicatie van het Humanistisch Centrum Mens en Wereld)

In zijn openingswoord heette de voorzitter, *dr. J. P. van Praag*, de aanwezigen, onder wie bestuursfunctionarissen van het Humanistisch Verbond, de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag „Humanitas”, het Humanistisch Thuisfront, de A. H. Gerhardstichting, de stichting „Weezenkas”, de stichting „Bureau's voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden”, de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid, vertegenwoordigers van de redactie van „Mens en Wereld”, diverse maatschappelijke werkers en werksters en geestelijke raadslieden, van harte welkom. Hij onderstreepte de betekenis van zulk een gelegenheid als deze, waarbij de diverse functionarissen in de leiding van de humanistische verenigingen niet alleen organisatorisch maar vooral ook persoonlijk met elkaar in contact kunnen komen en van gedachten kunnen wisselen over problemen die hen allen aangaan.

Onderwerp van deze conferentie was: „Wat ons Humanisten bindt”, dat door *dr. D. H. Prins* werd belicht van religieuze zijde en door *prof. dr. T. T. ten Have* van rationalistische zijde.

De eerste inleider, *dr. D. H. Prins*, begon met erop te wijzen, dat het gesprek belangrijker is dan het poneren van stellingen. Hij wilde zich dus bepalen tot een toelichting op de stellingen die reeds te voren aan de deelnemers zijn verstrekt, in de hoop, dat in de discussie een vruchtbare gedachtenwisseling tot stand zou komen.

De humanisten vinden elkaar volgens hem niet in een gemeenschappelijke levensbeschouwing, wel in een overeenkomstige levenshouding. Wat de humanisten bindt, is niet een eenheid van algemeen aanvaarde opvatting, maar eerder een gemeenschappelijk onbeperkt vertrouwen in de vrijheid van onderzoek en in de vrijheid van meningsuiting. Wat de humanisten bindt is de sfeer waarin de diepgaande gedachtenwisseling niet alleen mogelijk is maar ook als iets noodzakelijks verlangd wordt.

Nu kan discussie vaak blijven tot een louter gedachtenspel, tot „jongleren met begrippen”, tot een denken dat tot niets verplicht. Zo iets kan de humanist niet bevredigen. Integendeel, *één van de essentiële kenmerken van de humanistische*

levenshouding is het zoeken naar een verantwoorde levensbeschouwing. Hierbij valt op te merken:

- a. dit zoeken moet niet als een speciaal intellectuele werkzaamheid begrepen worden. Het is een activiteit van de gehele menselijke persoonlijkheid; inzonderheid is het eigen doen en laten er ten nauwste bij betrokken.
- b. elk vinden is allereerst een persoonlijke aanwinst en draagt het teken der voorlopigheid.

Een levensbeschouwing mag verantwoord heten als zij:

- a. op haar eigen terrein blijft, d.w.z. zich richt op de *zin en waarde* van ons menszijn. Naar het oordeel van de spreker liggen de terreinen van wetenschap en levensbeschouwing geheel buiten elkaar. De wetenschap vraagt naar feiten en verbanden van feiten, de levensbeschouwing vraagt naar een zin en geeft een antwoord op de vraag, hoe te leven. Ofschoon de methoden van het zoeken in de wetenschap en het zoeken in de levensbeschouwelijke bezinning elkaar wel kunnen overlappen, moet toch de aard van beide scherp worden onderscheiden.
- b. wortelt in eigen ervaring, waarop men zich telkens weer zal hebben te bezinnen.
- c. voor zover zij tot bepaalde uitspraken meent te kunnen komen, zich rekenschap geeft van de draagwijdte van die uitspraken. Belangrijk is volgens spreker, dat het zoeken niet een persoonlijke zaak is, maar dat hierin de grenzen van de eigen persoon worden overschreden en in het denkende construeren en handelen naar buiten de denkende en zoekende persoon betrokken wordt in de gemeenschap van andere mensen.

De humanist zal bij dit zoeken zich ook rekenschap moeten geven van de betekenis der verschijnselen: godsdienst en religie. Spreker wijst erop dat ook een beweging als „De Dageraad” in de 19de eeuw alles behalve voorbijging aan deze verschijnselen, en zich zelfs bijna uitsluitend bezighield met het probleem van de godsdienst, zij het in negatieve zin. Een positieve waardering van de religie is slechts dan mogelijk, indien zij berusten kan op een eigen beleving, die zich duidelijk laat onderscheiden van andere waardebelevingen (theoretische, ethische en aesthetische). Elke beleving laat een resultaat achter. Dit resultaat, én de beleving zelf, zal men trachten te beschrijven, afwachting of een ander in die beschrijving iets bekends terugvindt. Elk betogen op dit terrein berust op een verkeerd begrip van datgene, waarom het gaat. Maar omgekeerd is een werkelijk contact van mens-tot-mens alleen mogelijk in de zin van spreken-over-eigen-belevingen.

Tot slot gaf dr. Prins een toelichting op de poging tot beschrijven die hij in de brochure „Humanisme en Religie” (pag. 10–15) heeft gedaan. („Humanisme en Religie”, door dr. J. P. van Praag, dr. D. H. Prins, P. Schut, G. H. Steurman, H. Redeker en dr. Kwee Swan Liat. Prijs f 1,90.)

De tweede spreker, *prof. dr. T. T. ten Have*, wilde zich eveneens bepalen tot een toelichten van de stellingen die hij heeft voorgelegd.

Hij begint met te constateren, dat een zekere verwarring is ontstaan naar aanleiding van het verschijnen van het boekje „Humanisme en Religie”. In diverse reacties speelt voortdurend een gevoel van onzekerheid mee over wat de humanist toch eigenlijk is, en ook een vrees voor onverdraagzaamheid in eigen kring, voor het opdringen van een bepaalde visie door sommige humanisten die niet met de eigen visie van andere humanisten strookt. Juist in het gesprek over deze problemen echter ligt de mogelijkheid voor een binding omdat dit openhartig gesprek niet gevreesd maar juist verlangd wordt. Zo’n gesprek werkt verhelderend en zou

een bijzondere winst zijn als het zou kunnen bijdragen de onzekerheid en vrees weg te nemen.

In de uitnodiging tot de conferentie staat prof. Ten Have vermeld als vertegenwoordiger van het rationele humanisme. Dit vereist enige toelichting, omdat het de feitelijke toestand niet helemaal goed weergeeft. Spreker is bereid zich onder de (gematigd) religieuze humanisten te scharen, want de religieuze beleving is hem niet vreemd, en hij zou zelfs willen zeggen, dat hij aan zulk een beleving van kosmische verbondenheid om haar bevrijdende en verruimende werkelijkheid van tijd tot tijd behoefte heeft.

Hij is zeker geen rationalist in die zin dat hij eenzijdig het accent zou willen leggen op de ratio, of zelfs de intelligentie, met moedwillige veronachtzaming van gevoelsfactoren, van intuïtie en fantasie, maar dat hij wel aan het rationele een belangrijke plaats inruimt.

Wat ons humanisten bindt, vat spreker samen in de formule „de mens als maat aller dingen”, en wel in vierderlei zin:

- a. als de mens komt tot een levens- en wereldbeschouwing, dan is dit iets dat in hem zelf is gegroeid, ten dele onder invloed van het milieu en ten dele als persoonlijke verworvenheid.
- b. het onderscheidingsvermogen voor goed en kwaad, voor waar en onwaar, mooi en lelijk wordt gezien als een vermogen van de menselijke geest, dat geen andere instantie behoeft om zich te rechtvaardigen.
- c. als de mens poot te bepalen wat voor hem de eindwaarde is — de waarde die voor hem aan de top van zijn waardenschaal staat — dan ziet de humanist dit pogen als een volstrekt menselijk pogen. In de humanistische opvatting is er geen plaats voor de (goddelijke) genade.
- d. ten slotte ziet de humanist de sociale toestanden en de culturen enkel als uitvloeisel van menselijk handelen, zodat de sociaal-culturele situatie ook alleen door menselijk pogen kan worden verbeterd.

Uit de humanistische overtuiging vloeit voort de humanitas, de humanitaire gezindheid, die de mens niet kan laten verkommen omdat hij tot betere dingen in staat is dan bestaan-zonder-meer.

Afwijkend van dr. Prins meent spreker dat de humanisten niet alleen een overeenkomstige levenshouding (dus formele overeenkomst) hebben, maar wel degelijk ook een kern van een gemeenschappelijke levensovertuiging (materiële overeenkomst). Spreker stelt, dat de religieuze beleving noch onder de bindende, noch onder de scheidende elementen der humanistische levensovertuiging gerekend kan worden; zij is hiervoor volstrekt irrelevant, evenals voor de waarde der humanistische overtuiging.

Als wij de religieuze beleving omschrijven als „de beleving van het opgenomen zijn van de mens in de zich ontplooiende totaliteit van het zijn,” dan houdt dit geenszins in, dat men in en door zulk een religieuze beleving contact krijgt met een „hogere” werkelijkheid of met de „diepere grond” van het zijn. Voor zulk een interpretatie der betrokken ervaring ontbreken de gronden. Zij kan van grote persoonlijke betekenis zijn, maar dit betekent nog niet de verwerving van dieper inzicht.

Van de religieuze beleving moet worden onderscheiden de intuïtieve en gevoelsmatige benadering en beantwoording van problemen waarvoor het leven ons plaatst. Deze beide zijn van verschillende orde: intuïtie is een benaderingswijze, de religieuze beleving is een ervaringsinhoud. „Aanvoelen” en „beredeneren” zijn twee — veelal elkaar aanvullende en doordringende — wijzen waarop men (even-

tueel vermeende) zekerheden kan verwerven; „gevoel” resp. „besef” geven aan hoe men deze ervaart (normgevoel en normbesef, verantwoordelijkheidsgevoel en verantwoordelijkheidsbesef, gevoel van verbondenheid en besef van verbondenheid).

Deze erkenning neemt echter niet weg, dat gestreefd moet worden naar redelijke verantwoording van wat als juist, goed, etc. wordt „aangevoeld” en wel omdat het „aanvoelen” door onbewuste, onzuivere factoren vertroebeld kan zijn.

Het vragen naar oorsprong, wezen en zin van het zijn, behoort geplaatst te worden onder de hoede der rede. Deze uitspraak impliceert evenwel niet de mening dat de mens met behulp van verstand en rede alle vragen zal kunnen beantwoorden. Het betekent wel, dat de mens ernaar moet streven het domein van het mysterie in te perken door verruiming en verdieping van zijn inzicht, zich niet tevreden moet stellen met schijnantwoorden en bereid moet zijn open vragen te aanvaarden.

Prof. Ten Have legde er de nadruk op, dat in de evolutie van het leven de rede het laatste is, dat zich heeft ontwikkeld. Zij is de laatste aanwinst in de ontwikkeling van het levende organisme, zoals zij ook in de ontwikkeling van het individu het laatste zich manifesteert, (en bij velen maar ternauwernood). Wij zijn op deze rede aangewezen voor verdere ontplooiing. Gaan we nu jubelen over het beleven — te vergelijken met het romantische „terug naar de natuur” — dan betekent dit een terugschreeven op een niveau waaraan de mens steeds meer is ontgroeid, het betekent een miskenning van het typisch menselijke: de rede. Terugdringen der rede zou een rampzalig gevolg hebben bij de huidige woekering van technische hulpmiddelen. In de geschiedenis zien we perioden waarin een overdreven waarde werd toegekend aan de rede, gevolgd door perioden waarin men terug wil naar de onversneden beleving.

In moderne stromingen is er soms een tendens om de rede uit te schakelen, een tendens die verontrustende vormen aanneemt. Wat spreker persoonlijk juist tot de taak van de mens rekent — en in het bijzonder van de humanist —, is om het volle accent te leggen op de humanitas in de oorspronkelijke betekenis van het woord: d.i. alles waardoor de mens zich onderscheidt van het dier — tot volle ontplooiing te brengen, overigens zonder miskenning van wat mens en dier gemeen hebben.

We moeten rede niet verwarren met verstand of intelligentie of intellect. Intellect of verstand is het samenstel van geestelijke vermogens, capaciteiten, die ons in staat stellen om ervaringsmateriaal te verwerken, om de gegevens waarover we beschikken te ontleden, opnieuw te combineren, samenhang te ontdekken, inzicht te verwerven, nieuw verband te leggen, conclusies te trekken, enz.

Rede heeft verschillende betekenissen, waarvan we er twee noemen:

- a. het vermogen om via het denken over de ervaring, boven deze ervaring uit te komen en ideeën te scheppen: als verklarende ideeën en ideeën over de zin van het zijn en als ideeën die als idealen of als waarden worden gesteld. (Dit kan alleen de mens, terwijl intelligentie in beperkte mate ook bij hogere dieren gevonden wordt.)
- b. het vermogen om zich rekenschap te geven, bijv. om zijn eigen handelen, zijn eigen levenssituatie en zijn plaats in de samenleving en de kosmos tot voorwerp van nadenken te maken, om zich te realiseren hoe het met hem zelf staat, en om vervolgens het eigen handelen te reguleren.

Als we van iemand vragen om redelijk te zijn, om zijn beslissingen in alle redelijkheid te nemen, dan vragen we hem om zijn rede in deze tweede zin in te schakelen. In hoeverre de mens van het vermogen tot redelijk denken en handelen gebruik maakt, hangt mede af van andere persoonlijkenschappen.

Waardebesef en zedelijk keurvermogen zijn onafhankelijk van de religieuze ervaring. Zij zijn geworteld in de menselijke geest; over de aard van deze worteling kunnen bij de huidige stand van het onderzoek slechts waarschijnlijke veronderstellingen worden gemaakt. Dit is een der gebieden, waar de ratio bescheidenheid past.

Ten slotte is het mogelijk, na deze uiteenzetting, om aan te geven wat rationeel humanisme kenmerkt: *het is die stroming in het humanisme die de waarden van het humanisme, en de humaniteit, wil bevorderen door in de mensen het redelijk functioneren tot ontwikkeling te brengen, door hem tot bewustwording, redelijkheid en rekenschap te brengen.* Tegenover het rationele humanisme staat geenszins het religieuze humanisme, maar het irrationele, ook en in zover het kan voorkomen in het religieuze humanisme.

Voor de humanistische overtuiging is het overigens niet van wezenlijk belang, hoeveel zekerheden er al zijn verzameld langs de weg van rede. Wel is het een bestanddeel van zijn overtuiging, dat er bij het zoeken voortdurend en uitsluitend een beroep mag en moet worden gedaan op zijn menselijke vermogens.

Voor het overige geldt voor de humanist speciaal dat de weg beter is dan de herberg.

Hieruit ontwikkelde zich een levendige *discussie*, waaruit hier enkele punten kunnen worden aangestipt.

T.a.v. de opmerking van *prof. Ten Have* dat de religieuze beleving niet inhoudt, dat men in en door zulk een beleving contact krijgt met een „hogere” werkelijkheid of inzicht verkrijgt in de „diepere” grond van het zijn, antwoordt *dr. Prins*, dat hij liever de termen „hoger” en „dieper” wil vermijden. *Het kenmerkende van de religieuze beleving is, dat men daarin besef krijgt van een verruimende en verrijkende werkelijkheid, in de zin van ruimer en rijker dan de omgrensde werkelijkheid van het eigen ik.* Dit werd ook door *prof. Ten Have* toegegeven.

Wanneer *prof. Ten Have* wijst op de gevaren van het irrationele, en het accentueren van de betekenis der beleving een terugschroeven der ontwikkeling noemt, dan wil *dr. Prins* er ook op wijzen, dat in het rationalisme een gevaar kan schuilen, namelijk van verschraling, van een blijven steken in gedachtespelen. Het is juist het fatale, dat er zovelen zijn, die niet toekomen aan de bezielende beleving en blijven steken in het onvermogen om zich ook volledig rekenschap te geven van de draagwijdte van hun levensbeschouwing.

Prof. Ten Have concludeert dat er tussen religieus humanisme en rationeel humanisme geen wezenlijk verschil bestaat, hoogstens een accentverschil. Wanneer hij zegt dat de rede de laatste aanwinst is, dan wil daarmee niet gezegd zijn dat de rede de beleving verdringt, integendeel, door de toets der rede wordt de beleving verdiept. Wat *prof. Ten Have* heeft willen accentueren is de integratie, in de ontplooiing van de humanitas.

Naar aanleiding van enkele opmerkingen uit de vergadering gaan beide sprekers nog nader in op het verband tussen de begrippen levenshouding, levensbeschouwing en levensovertuiging.

Opgemerkt werd dat men er bij nader inzien toe neigt de levenshouding niet als het eigenlijk bindende element tussen humanisten te zien, omdat bijv. christenen en humanisten soms merkwaardig overeenkomen in levenshouding.

Eerder moet erkend worden dat er wel degelijk sprake is van overeenkomst in de grondslagen der levensbeschouwing.

Toch dient ook op het levensbeschouwelijke element niet te grote nadruk te worden gelegd; men voelt er voor om daarnaast en daarachter de levensovertuiging die de mens grijpt en drijft te erkennen als een kenmerk van het humanisme als zodanig.

Voorts werd erop gewezen, dat het „mysterie” in religieuze zin niet aanduidt datgene wat we „nog niet” weten (dat is het nog onbekende), maar veeleer datgene waarvan we moeten aannemen dat we het niet weten kunnen. Anders gezegd, het mysterie komt niet te voorschijn bij de vraag „Hoe is de wereld?” (in die richting kunnen we onbeperkt door-zoeken), maar bij de vraag „Waarom is de wereld zoals hij is?”. Daarop is niet gemakkelijk een antwoord denkbaar.

Door een der aanwezigen werd opgemerkt, dat gevoelens van vrees of onzekerheid ten gevolge van het probleem van het religieuze humanisme niet gegrond zijn. Immers juist bij de humanist treft men de bereidheid aan om over eventuele verschillen van opvatting tot een open en openhartig gesprek te komen, en deze bereidheid is nu één van de wezenlijk bindende elementen in het humanisme. Dan leidt de gedachtenwisseling niet tot scheiding maar tot verrijking. Daarom juichte de spreker de discussie rondom het boekje „Humanisme en Religie” van harte toe. Hij achtte de methode die door dr. Prins is naar voren gebracht, nl. om te spreken over belevingen en vooral om deze nauwkeurig te beschrijven, vruchtbaar.

Een andere aanwezige merkte op dat er nu wel gesproken is over levenshouding, levensbeschouwing en levensovertuiging, maar niet over levenspraktijk. Zijns inziens zit er juist in deze levenspraktijk bij de humanisten een zeer sterk bindend element. Wat de humanisten samenbindt is de gemeenschappelijke situatie waarin zij verkeren. Deze situatie heeft zijn historische wortelen. Over deze feitelijke situatie zouden we meer, en deskundig, moeten spreken, haar analyseren, sociologisch, psychologisch, fenomenologisch. In deze gemeenschappelijke situatie hebben de humanisten een gemeenschappelijke taak. Het gaat er om niet alleen zich terdege bewust te worden van deze taak en de daarachter liggende motieven, maar ook de praktische wegen te vinden om gemeenschappelijk aan deze taak te werken. Dit is wat humanisten bindt. Er moet in eenvoudige taal, maar op deskundige en verantwoorde wijze, over de concrete situatie en de concrete mogelijkheden en werkzaamheden gesproken worden. Als er een grote kloof bestaat dan is het juist tussen denken en handelen. Volgens spreker is de (al dan niet religieuze) beleving van verbondenheid met de totaliteit van het zijn (samenleving en kosmos) niet voldoende. Uit de beleving van deze verbondenheid kan ook juist een besef van nietigheid en onmacht voortvloeien, een besef van de contingentie der dingen die verlammend werkt en voert tot irrationaliteit en tot experimenteren met het absurde. Religie wortelt in het conflict, in wezen het levensconflict waaruit men langs verschillende wegen te voorschijn kan treden — door religieuze beleving, door verstandelijk redeneren, door moedig en volhardend handelen — maar ook aan te gronde kan gaan.

Humanitas houdt voor de spreker ook in het besef van de verbondenheid met de medemens, de „ontdekking van de mens”, de mens in nood, de concrete mens in de concrete conflictsituatie. Humanistische levenspraktijk is de arbeid aan deze mens, in zich zelf en in de andere, om door een beroep op en activering van zuiver menselijke vermogens het conflict te overwinnen. Over deze totale, gemeenschappelijke arbeid, die maatschappelijk werk, geestelijke verzorging, sociaal-paedagogisch werk en nog veel meer omvat, moet veel meer worden gesproken.

Na de conclusie te hebben uitgesproken dat ook deze besturenconferentie verhelderend en vruchtbaar heeft gewerkt, en de sprekers en aanwezigen bedankt te hebben, sloot de voorzitter de bijeenkomst.

K. S. L.

SECTIE KINDERBESCHERMING

Ontspoorde jeugd lijdt onder geharrewar der instellingen

Controverse Kinderbescherming en Vorming Buiten Schoolverband

Memorandum minister Cals wijst geen uitweg

De schrijver van navolgend artikel, de heer D. Q. R. Mulock Houwer, is directeur van het Nationaal Bureau voor Kinderbescherming en directeur van de opvoedingsinstelling „Zandbergen” te Amersfoort. In deze beschouwing wijst hij erop, dat er gebrek aan samenwerking is op het terrein van de zorg voor de wel „ongrijpbaar” genoemde jeugd, met name tussen de Kinderbescherming en de Vorming Buiten Schoolverband, resp. ressorterende onder de departementen van Justitie en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Binnenkort zal in de Tweede Kamer, als ogenschijnlijk onaanzienlijk nagerecht op de overladen begrotingsdis, de „kwestie der VBS-kampen” (Vorming Buiten Schoolverband) ter tafel komen. Ter behandeling komt dan nl. het memorandum van minister Cals, onder wiens departement deze kampen van overheidsjeugdzorg ressorteren, naar aanleiding van het rapport dat ruim twee jaar geleden door de Commissie Kampwerk Sociale Jeugdzorg werd uitgebracht.

Speciaal in de kringen van jeugdzorg en kinderbescherming wordt de behandeling van de „kwestie VBS-kampen” met grote spanning tegemoetgezien.

Wat toch is het geval?

De zeer grote ontwrichting der jeugd, welke na de oorlog bleek, heeft de toenmalige minister van O., K. en W. doen besluiten de vooroorlogse kampen voor jeugdige werklozen te gebruiken om er de zgn. ongrijpbare of ongegrepen naoorlogse jeugd in op te vangen. Men begon er met vier, maar in de periode tussen 1945—1954 breidde het aantal kampen en internaten zich uit tot 27, te weten: vijf

kampen voor sociaal-labiele jongens, twee tehuizen voor werkende jongens, vijf tehuizen voor baldadige jongens, drie kampen voor scholing tot varensgezel, vijf internaten voor sociaal-labiele meisjes, één internaat voor werkende meisjes, vier internaten voor onaangepaste schoolmeisjes en twee internaten voor karaktervorming met huishoudelijke training.

Door deze snelle uitbreiding nu ontstond een controverse tussen de Kinderbescherming en VBS. Want de Kinderbescherming (ressortierend onder het ministerie van Justitie) die naar men weet in ons land voortkomt uit het particulier initiatief, kon het moeilijk verkroppen, dat zij met haar ruim 300 gespecialiseerde instellingen waaraan ongeveer 20.000 kinderen zijn toevertrouwd, er financieel zo bekaaid afkwam, terwijl de overheid daarentegen het zich snel uitbreidende kampwerk uit ruime beurs vlot financierde. Als voorbeeld hiervan dienen de volgende cijfers.

Het subsidie, dat de Kinderbescherming ontvangt per dag per kind, bedraagt f 2,70 of f 3,— en voor een klein gedeelte der pupillen f 4,50.

De vergoeding, welke de VBS-gevallen wordt gegeven bedraagt voor jongens f 5,06 en voor meisjes f 6,12 per dag, terwijl men daarbij nog in aanmerking moet nemen, dat de Kinderbescherming veelal de zorg voor de „zwaardere” gevallen heeft, terwijl de opzet der VBS-kampen is, dat zij bestemd zijn voor psychisch niet al te zeer gestoorde kinderen, die dreigen te ontsporen, of dat reeds in lichte graad zijn. De „lichtere” gevallen dus.

Salariëring

Bovendien was de salariëring der medewerkers in de VBS-kampen aanzienlijk hoger en daar VBS intern ook sterk de opleiding bevorderde en allerlei faciliteiten gaf, zag men tal van medewerkers uit de Kinderbescherming wegtrekken. Daar kwam nog bij, dat men VBS verweet, dat het kinderen opnam, die niet thuishoorden in deze kampen, hetzij omdat ze te gestoord waren om door een kortstondig verblijf van minimaal drie of maximaal twaalf maanden geholpen te kunnen worden, hetzij omdat de milieu-omstandigheden dezer kinderen zo ongunstig waren, dat de terugplaatsing in het eigen gezin ongewenst was. Anders gezegd: VBS zou zich bemoeien met kinderbeschermingswerk. De gemoederen werden er niet rustiger op, toen bleek, dat VBS zeer actief pupillen voor zijn kampen ging werven.

Dit alles gaf minister Rutten in 1948 aanleiding een commissie te benoemen om een onderzoek in te stellen naar de organisatie en werkwijze van VBS, richtlijnen voor de verdere ontwikkeling van dit werk aan te geven en vooral ook de verhouding tussen de particuliere kinderbeschermingsorganisaties en overheidsinstellingen met een verwante taak in ogenschouw te nemen. Een wijs besluit, daar het werk van de Jeugdzorg slechts kan gedijen als de verschillende diensten en organisaties in goede verstandhouding samenwerken.

Deze commissie werd in October 1948 geïnstalleerd onder voorzitterschap van prof. dr. J. Koekebakker, hoogleraar in de psychologie te Leiden. Zij diende in September 1950 haar rapport in. In dit rapport, dat veel lof had voor het werk der VBS-kampen, kwam ook critiek naar voren.

Overlappen

De hoofdpunten van deze critiek waren, dat mede door de slecht hanteerbare criteria van baldadige en sociaal-labiele jeugd, de VBS-kampen ten dele het werk der kinderbeschermingsorganen overlappen en kinderen opnemen voor wie de kampmethodiek, gelet op de diepere behandeling die zij nodig hebben, ongeschikt moet worden geacht.

Er moest tevens meer gebruik worden gemaakt van specialistische krachten en vooral de selectie der kinderen moest worden verbeterd.

De commissie betwijfelde of er drie kampen met scholing tot varensgezel nodig zijn en of de (toenmalige) vijf internaten voor karaktervorming met huishoudelijke training moesten blijven gehandhaafd als directe vorm van overheidszorg. Hetzelfde gold voor de zgn. kampen voor baldadige en onaangepaste schooljeugd.

Wat de drie tehuizen betreft voor werkende jeugd, zag de commissie geen verschil met de tehuizen voor de werkende jeugd van de Kinderbescherming. Waarom dan deze doublures?

De commissie-Koekebakker sprak als haar mening uit, dat VBS veel meer de nadruk zou moeten leggen op het preventieve werk.

In plaats van de schadelijke strijd tussen VBS en Kinderbescherming zou VBS beter stimulerend en activerend kunnen optreden bij de uitbreiding van speelgelegenheden, het oprichten van daginternaten, het steunen van clubhuiswerk, het instellen van medisch-opvoedkundige bureau's of op andere wijze instituten in het leven roepen, waarbij vooral ook de ouders terecht kunnen indien zij moeilijkheden met hun kinderen hebben. Verder was de commissie van mening, dat de nazorg beter zou moeten worden opgezet en uitgebouwd.

Teleurstellend

Op dit rapport volgde ruim drie jaar later het nu in behandeling te brengen memorandum van de huidige minister van O., K. en W., mr. J. M. L. Th. Cals. Teleurstellend is, dat dit memorandum de betreurenswaardige controversen tussen VBS en Kinderbescherming alleen maar dreigt te verscherpen. In plaats van de bepleite verbeteringen, het preventieve werk en de noodzaak tot samenwerking, welke in het rapport-Koekebakker werden gesteld, tot hoofdthema te maken, bepaalt de minister er zich in hoofdzaak toe het beleid in zake het kampwerk te verdedigen.

Daarmee schetst hij in haast lyrische bewoordingen het contrast tussen de VBS-kampen en de instellingen voor kinderbescherming. De eerste zouden worden gekenmerkt door „een psychologische orde” en een „slordige opbouw” welke hun iets van de dynamiek der „gezellige centra der oude steden” zou geven. De kinderbeschermingsinstituten daarentegen worden getypeerd als „statige bouwwerken” met „hoge kale gangen”, die de „onveranderlijkheid van het leven zouden kenmerken dat in die ruimte wordt geleid.” Een vergelijking, die ongetwijfeld aangeeft hoezeer de minister zijn hart heeft verpand aan de vrije jeugdvorming, maar ook hoe slecht hij is voorgelicht over de inrichtingen van Kinderbescherming. Hetgeen tevens blijkt uit de suggestie als zou „de opvoeding tot vrijheid en zelfstandigheid” in de kampen bestaan in tegenstelling tot de „streng gesystematiseerde uniformiteit” in de inrichtingen van Kinderbescherming.

Onbillijk

Deze generalisatie is zeer onbillijk tegenover de Kinderbescherming, die met haar 300 instellingen een leger van 20.000 kinderen verzorgt en is geschakeerd van zeer conservatief tot modern, tot zeer progressief. Waarom scheert de minister al deze inrichtingen over één kam met de ouderwetse en meest ongunstige instellingen?

Dat in de VBS-kampen slechts kinderen zouden komen, die zich zelf bereid hebben verklaard daar te verblijven, terwijl bij de Kinderbescherming alles beslist

wordt door een onpersoonlijke rechter, wiens beschikkingen worden uitgevoerd door een even onpersoonlijke politie, is bepaald een tegenstelling, die niet overeenkomt met de werkelijkheid. Vandaar, dat men van Kinderbeschermingszijde aankomt met het argument, dat 47 procent van de kinderen in de VBS-kampen daar worden geplaatst als civielrechtelijk geval, d.w.z. met de kinderrechter als stok achter de deur, zodat van die „bereidwilligheid” van het kind, althans in nagenoeg de helft van de gevallen, niet zo erg veel overblijft.

En zo blijft men onderling harrewarren. Waarom, zo vraagt de Kinderbescherming zich af, worden deze VBS-kampen niet overgedragen aan de Kinderbescherming? De minister heeft zich daartoe wel bereid verklaard, maar de voorwaarden, die hij stelt, zijn niet voor uitvoering vatbaar. Niemand is in staat ze te kopen of te huren. Waarom worden de kampen niet in bruikleen gegeven, vraagt men zich af, want zo komen we nooit tot een oplossing.

Toewijding

Niemand twijfelt eraan, dat zowel VBS als de Kinderbescherming met toewijding haar werk verricht, niemand twijfelt eraan dat zij elk een taak hebben, maar iedereen weet, dat zij niet samenwerken.

Het memorandum van minister Cals wijst geen uitweg en dat is diep te betreuren. Weliswaar verwijst de minister naar de Raad voor de Jeugdvorming als vorm van samenwerking, maar daar deze Raad onder het departement van O., K. en W. ressorteert, kan dit de kloof slechts nog verdiepen, aangezien de Kinderbescherming haar vertrouwen niet kan geven aan een instituut, dat thuishoort bij dat zelfde departement, dat van zo weinig berisping voor haar werk en onvoldoende appreciatie voor haar taak heeft blijk gegeven.

En die samenwerking hebben we meer dan ooit nodig, want waar het voor alles en bovenal om gaat, dat is de jeugd. Deze moet wel lijden onder al dit onderling geschermspel, waarbij het wel lijkt of iedere instantie in haar eigen ivoren toren blijft zitten, haar eigen terrein verdedigend, terwijl de jeugd de dupe wordt.

Eigen terrein

Men moet aandringen op een constructief plan tot samenwerking tussen alle instanties op het gebied van Jeugdzorg en Kinderbescherming, maar ook tussen de betrokken departementen, namelijk die van Justitie, Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en Maatschappelijk Werk. En men vraagt zich met de commissie-Koekebakker af, of er voor O., K. en W. niet een zeer eigen terrein braak ligt voor dat zo broodnodige preventieve werk.

Uit de onderzoeken welke plaatsvonden in opdracht van minister Cals en waarvan de resultaten zijn weergegeven in de publicaties „Maatschappelijke verwildering der jeugd”, het „Bronnenboek” en „De moderne jeugd op weg naar haar volwassenheid” blijkt wel hoe bitter nodig dit preventieve werk moet worden aangepakt, opdat men door een betere verdeling der taken eindelijk zal kunnen komen tot middelen deze „ongrijpbare jeugd” en haar ouders te helpen vóór het te laat is.

D. Q. R. MULOCK HOUWER

Dagboekbladen van een gezinsvoogdes

Laat ik deze dagboek aantekeningen, die geen enkele pretentie willen hebben, beginnen met iets over me zelf te vertellen: ik heb een man, drie kinderen, een (kleine) woning, een morgenmeisje-van-negen-tot-elf-uur en een paar gezinsvoogdij-pupillen. Over mijn heer echtgenoot en mijn eigen kroost zal ik hier niet schrijven. Maar ik wil graag eens een paar dingen op schrift stellen, die ik zo meemaak in het contact met mijn gezinsvoogdijjongens en -meisjes. Misschien kunnen andere gezinsvoogden, die dit onder ogen krijgen, begrijpen, hoe ik soms twijfel aan me zelf.

Een enkele maal verzucht ik tegen mijn man, dat ik alleen enig resultaat schijn te boeken met Jopie. Dat is mijn dienstmeisje en zij is niet eens een gezinsvoogdij-pupil van mij. Met m'n eigen pupillen lijk ik soms niets op te schieten. Jopie staat wel onder toezicht; haar gezinsvoogdes is een zgn. „beroepskracht”, een iets oudere vrouw, die een bijzonder drukke en inspannende werkkring bekleedt als maatschappelijk werkster en die daarnaast nog een groot aantal gezinsvoogdijen op zich heeft genomen. Zij ziet Jopie maar sporadisch. Ik geloof eerlijk gezegd, ook niet dat het toezicht nog zo heel intensief zou moeten worden uitgeoefend (Jopie staat al vier jaar onder toezicht en heeft zich vrij aardig ontwikkeld, lijkt mij), maar zelf is Jopie helemaal niet over deze gang van zaken te spreken.

„Nee, dan zuster G.!” zegt ze soms zuchtend tegen me „die was vroeger mijn gezinsvoogdes. Ze kwam vaak zo maar eens aanlopen. Omdat mijn moeder zulke lekkere koffie zette, zei ze. En je kon alles tegen haar zeggen. Dan lachte ze... Maar deze juffrouw M.! Je ziet 'r nooit.”

Gistermorgen kwam ze de trap opgerend met een bijzonder ondeugend snoet. „Moet u nou es luisteren,” zei ze ademloos. „Weet u, achter wie ik aan heb gelopen, hier naar toe?” Ik wist 't natuurlijk niet. „Achter medam m'n gezinsvoogdes,” zei ze triomfantelijk.

„En heb je dan niets gezegd?” vroeg ik verbaasd, „even gegroet of zo? Je vond het toch jammer, dat je haar zo weinig zag.”

„k Zal wel link uitkijken,” zei onze Jopie. „Uit me eige ga ik niet op 'r af.” En schijnbaar onverschillig er achter aan: „Ze zou me misschien niet eens herkend hebben.”

Ik stond — voor de zoveelste maal — paf. Zouden mijn eigen gezinsvoogdij-pupillen ook zo onverschillig over mij praten? Zouden ze ook achter me aan lopen, als ze me zagen op straat, en dan niet groeten? Later misschien om me lachen?

Maar goed, ik wilde niet zozeer schrijven over onze Jopie, voor wie ik aldoor een goed voorbeeld poog te zijn, maar over mijn eerste bezoek aan Jan. Jan is mijn nieuwe gezinsvoogdijpupil, hij is tien jaar oud en heeft onlangs samen met vriendjes hout gestolen bij huizen-in-aanbouw. Nu is hij door de Kinderrechter onder toezicht gesteld en ik ben aangezocht om zijn gezinsvoogdes te worden. Ik wist een paar dingen van Jan. Hij was enig kind, en zowel vader als moeder had een werkkring. Jantje is dus veel alleen, zwerft op straat in gezelschap van oudere jochies en haalt katekwaad uit.

Om 5 uur belde ik aan het opgegeven adres, maar kreeg geen gehoor, hoewel

ik van tevoren had geschreven dat ik zou komen. Ergens boven mij werd een raam opengeschoven en een brede vrouw kwam naar buiten hangen.

„Mot je die hebbe?” vroeg ze, „mot je om 6 uur komme. Sijn niet thuis.”

„Wel ik heb met wat boodschappen-doen mijn tijd doorgebracht en om 6 uur stond ik weer voor de deur. Man en kinderen moesten dan voor deze ene maal maar eens alleen middagmalen en het warme hapje voor onze baby verzorgen.

Ditmaal werd er dadelijk opengetrokken toen ik belde, en een mager, schichtig vrouwtje trok me ongeveer naar binnen. „Buurvrouw éénhoog heeft u toch niet gezien?” vroeg ze angstig, nog voor ik iets kon zeggen. „Dat mens is toch zo’n klets. Die ligt altijd op de loer of ze wat van je te weten kan komen. En nou dit...” Huilend stond ze naast me en ik wist echt niet goed, hoe het gesprek te openen. „Mag ik eerst eens vertellen, wie ik ben?” vroeg ik zo opgewekt als in de omstandigheden mogelijk was. „Ik ben mevrouw X. U weet wel, de gezinsvoogdes van Jantje. Ik zou u zo graag wat met hem willen helpen.”

Ze keek me weifelend aan. „Helpen?” herhaalde ze aarzelend. „M’n man zegt, dat het gekkewerk is. Als die jongen niet naar ons luistert, hoe zou hij u dan gehoorzamen? En hij luistert niet... We hebben ’t hem vaak genoeg gezegd... Trouwens hij kent u niet eens.”

„Maar daarvoor kom ik juist,” zei ik. „In de eerste plaats om met u en met Jan kennis te maken. En dan kunnen we daarna nog eens praten of er misschien andere manieren zouden zijn om hem wel te laten luisteren. Waar is-ie nu?”

Jans moeder werd weer het schichtige vrouwtje, dat mij straks had opengedaan. „Weet ik niet,” zei ze ontwijkend, „hij zal wel op straat zijn. Ergens...”

Op dat moment kwam een lange, donkere man de kamer binnen. Hij gromde iets en gooide jas en hoed op de bank. „Gaan we nog niet eten?” vroeg hij kortaf. Zijn vrouw, angstig kijkend van hem naar mij, mompelde vage verontschuldigen en schoof, beladen met zijn jas en hoed de kamer uit.

„Ik ben Jans gezinsvoogdes,” zei ik maar weer, „en ik kwam eens met u kennismaken. Misschien kunnen we op den duur met elkaar Jan van die verkeerde vriendjes afhelpen.”

Achterdochtig nam hij me op. „Met elkaar,” herhaalde hij snierend. „Wel ja, met elkaar. Ik ben zeker geen baas meer in me eigen huis! Die snotjongen ook. Die moet zo nodig houten latjes gaan stelen. Hij is de schuld van alles. Voor hem kan ik van die rechter een standje krijgen. En nou u weer. Kan ik m’n eigen jongen soms niet opvoeden?” Hij keek me woedend aan en ijsbeerde door de kamer. Het leek me ’t verstandigst om hem maar helemaal zijn boosheid te laten spuien.

„Z’n botten zal ik hem breken,” begon hij weer. „De hele dag werk ik hard voor hem, ja voor hem. En wat doet meneer? Stelen. Zijn vader voor de rechter slepen. En nou...”

Onderzoekend keek hij me aan, schraapte zijn keel en zei toen, op veel gewoner toon: „Wilt u m’n visjes zien?” „Graag,” antwoordde ik enthousiast en even later waren we in een vakkundig gesprek gewikkeld over de beste manier om een klein tropisch aquarium te verwarmen en schoon te houden. Jans naam werd niet meer genoemd, maar de houding van de man werd iets meer ontspannen en het magere vrouwtje keek niet meer zo schuw, terwijl ze stil door de kamer sloop en de tafel geluidloos trachtte te dekken.

Na een half uurtje nam ik afscheid. „Wilt u Jan zeggen, dat ik hem overmorgen wil spreken?” vroeg ik zo rustig mogelijk, zelf eigenlijk een beetje schrikkend van mijn gezagstoon. „Hij heeft vast wel een sleutel hier van huis. Ik kom om kwart over vier en verwacht dat hij er dan is, ook al bent u beiden nog aan het werk. Dan kunnen we samen eens praten.”

De vader, nog staande bij zijn aquarium, knikte goedkeurend. „Dat is de manier

om die jongen aan te pakken,” zei hij. „Hij móét er zijn. Ik zal er voor zorgen. Ik zeg altijd al tegen me vrouw...”

Jans moeder deed me uitgeleide. „Hij vindt u een best mens,” fluisterde ze me opgetogen toe. „Anders had-ie u z'n aquarium nooit laten zien.”

Maar ik weet nog niet of ik nu blij moet zijn met dit eerste gesprek of niet. De gezinsvoogdijpupil zelf heb ik helemaal nog niet gezien. Wel zijn ouders en daar zou ik per slot ook mee moeten werken. Kennelijk was ik, voor deze eerste maal, op een ongunstig ogenblik gekomen, zo tegen etenstijd. En toch was er misschien, heel misschien, het eerste draadje van vertrouwen al gesponnen, al liep dat dan ook over tropische visjes.

M.

(Wordt vervolgd.)

Boekbesprekingen

Het moeilijke kind

door dr. Alfred Adler

Twintig opvoedkundige studies
vertaald en ingeleid door drs. P.
Dijkema. Wereldbibliotheek '53.

In dit boek worden in verschillende opstellen allerlei soorten moeilijke kinderen besproken: het vreesachtige, het domme, het stotterende, het misdadige, om een willekeurige greep uit het gebodene te doen. Door alles heen klinkt de opvoedkundige gedachte van de individuele psychologie: minderwaardigheidsgevoelens en

het streven naar macht tegen te gaan door het kind aan te moedigen, waardoor het zijn levensplan positief op de gemeenschap gericht kan maken.

Bij het lezen krijgt men de indruk, dat deze opvattingen wat al te stereotiep en schematisch als verklaringsprincipe worden aangenomen. Doordat allerlei gevallen beschreven worden, krijgt het boek een zekere aantrekkelijkheid (men leest nu eenmaal graag dit soort korte verhalen, die echt gebeurd zijn), maar de lezer moge naast waardering voor deze wijze van benaderen een kritisch overwegen bepaald niet achterwege laten.

E. V.

Onder één dak

door Eva Burmeister

Zo af en toe verschijnt er een Nederlandse uitgave van een in een andere taal verschenen boek op het gebied der kinderbescherming. Als er één boek is, waarvan een dergelijke vertaling met grote instemming werd ontvangen dan is dat zeker de Nederlandse uitgave van Eva Burmeisters „Forty-five in the Family”.

Met grote instemming, omdat nu dit kostelijke boek voor een veel grotere kring van belangstellenden op het gebied van de kinderbescherming bereikbaar is. Eigenlijk is het een leerboek, maar het had net zo goed een roman kunnen zijn, gezien

de wijze waarop het geschreven is. Een roman over het leven in een kinderkuis, waarin 45 verwaarloosde kinderen een onderdak vonden.

Ieder kind in „Lakeside” heeft z'n eigen geschiedenis en z'n eigen problematiek, waarvan de leiding zo goed mogelijk op de hoogte is om van een verantwoorde houding ten aanzien van ieder kind te kunnen aannemen.

De schrijfster leert ons, hoe de inrichting van het tehuis, het personeel, de dagindeling, de keuken, de tuin, kortom alles op, om en in het huis in dienst behoren te staan van het kind. De noodzaak van orde en regelmaat blijkt een opvallend grote mate van mogelijkheden en vrijheden te kunnen inhouden. De betekenis van het slapen, van het bed, als één van de belangrijkste objecten voor het kind in de inrich-

ting, het eten, het contact met de buitenwereld, de eigen familie, de taak van de caseworker, dat alles wordt gehanteerd op een wijze, die de wetenschappelijk verantwoorde en liefdevolle belangstelling voor het kind verraadt.

Lakeside is verre van een „gesticht” zoals het ondanks de zorgvuldige voorbereiding, die aan de plaatsing vooraf gaat, in de fantasie van sommige kinderen bestaat. Natuurlijk gaat het niet alles op rolletjes, waarom zou het! In de 5 groepen, de Pig-tails, de Junior Misses, de Hightops, de Jacks en Jills de Big Boys, beleven de komende en gaande kinderen hun ups en downs. Ze bakken aardappelkoekjes op de slaapzaal of eten de chocoladetaart, waarin

Larry zout in plaats van suiker deed.

De dieren, de fietsen, de lappen pop, die 's avonds mee naar bed gaat; alles heeft zijn betekenis voor het leven in het tehuis, zoals ons dat op een levendige, boeiende wijze wordt beschreven.

De schrijfster maakte het tot een van de mooiste boeken op het gebied van verwaarloosde kinderen. Een ieder, die direct of indirect met verwaarloosde kinderen te maken heeft zal het met veel plezier lezen.

De goed verzorgde uitgave, met de fleurige omslag maken deze uitgave van Van Loghum Slaterus, Arnhem, zowel wat inhoud als wat buitenkant betreft, tot een waardevol bezit. (Prijs f 6.90).

D. R.

Maatschappelijk verwilderde jeugd

Er is in de jaren na de bevrijding heel veel gesproken en geschreven over de ongrijpbare, ongeorganiseerde, asfalt- en massajeugd of hoe men de jongens en meisjes wil noemen over wier sociale en geestelijke positie men zich ongerust maakt. Na elke gedachtenwisseling kwam echter steeds weer het gevoel naar boven, dat men toch niet goed wist waarover men had gesproken en geschreven. Welke jongens en meisjes had men op het oog, wat waren in concreto hun tekorten en hoe zou men die kunnen aanvullen?

Het enige wat vaststond was, dat er in verschillende kringen van de bevolking een enorm stuk good-will leefde met betrekking tot de arbeid voor en met de zgn. massajeugd. Overal in het land werden plannen tot stichting van clubhuizen voor deze jongens en meisjes gemaakt, vele van deze plannen werden werkelijkheid. Gelukkig kunnen we thans constateren, dat een deel van deze clubhuizen nog bestaat en niet is vastgelopen, doch helaas kan dat niet van alle destijds ontplooiden initiatieven worden gezegd.

We kunnen het niet anders dan een uitermate gelukkige gedachte noemen van de toenmalige minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dat hij in het najaar van 1948 aan een aantal wetenschappelijke instituten opdracht heeft gegeven een onderzoek in te stellen naar het ontstaan en de beïnvloeding van de mentaliteit der zgn. massajeugd.

In 1952 hebben deze instituten rapport uitgebracht, het rapport-Langeveld, uitgegeven bij de Staatsdrukkerij en Uitgeverij te 's-Gravenhage en aldaar verkrijgbaar.

In tal van kranten, tijdschriften en op vele congressen en conferenties is dit rapport, waarin o.m. wordt voorgesteld in den vervolge te spreken van maatschappelijk verwilderde jeugd, behandeld. Zo uitvoerig en deskundig vaak, dat het niet nodig lijkt het in ons orgaan nog eens dunnetjes over te doen. In het algemeen mag

men zeggen, dat het rapport-Langeveld gunstig is ontvangen. In grote lijnen bleek intuïtief juist te zijn aangevoeld, wat wetenschappelijk werd vastgelegd. Maar, daardoor was het rapport ook weinig geruststellend. De problematiek is weinig „rechtlijnig”, werk op zeer lange termijn, geen incidentele maatregelen, politiek en wereldbeschouwing zijn nauw hiermede verweven, ziedaar een aantal opmerkingen, die ons Nederlanders zonder meer duidelijk maken, dat de oplossing van de moeilijkheden van de „uit geordende levensverhoudingen weggezakte mens”, levende in een tijd, waarin de „materiële en geestelijke aspecten der cultuur” van elkaar zijn losgeraakt, niet eenvoudig te vinden zal zijn.

Het rapport-Langeveld verdient een grondige en objectieve bestudering. Menig praktijk-werker zal er een dieper inzicht door krijgen in de structuur, de geestelijke en de sociale waarde van grote groepen jonge mensen.

Een jaar later verscheen bij dezelfde uitgeverij het Bronnenboek, dat niets meer bevat dan de verslagen der onderzoekingen in verschillende delen van het land verricht, en op grond waarvan men het rapport-Langeveld heeft samengesteld. Nu had je de poppen aan het dansen. Zolang in algemene termen werd gesproken was ieder bereid mee te klagen over de bedenkelijke positie van onze jeugd, doch daaraan kwam een einde op het moment, dat sommigen geconfronteerd werden met de situatie in eigen kring of streek.

Het lijkt ons niet gewenst en we achten ons ook niet bevoegd om in deze discussies te treden, al blijft het opmerkelijk, dat de resultaten van de verschillende onderzoekingen niet wezenlijk van elkaar verschillen, en dat de conclusies uit het rapport-Langeveld toch wel beantwoorden aan wat men in Nederland zich intuïtief had voorgesteld.

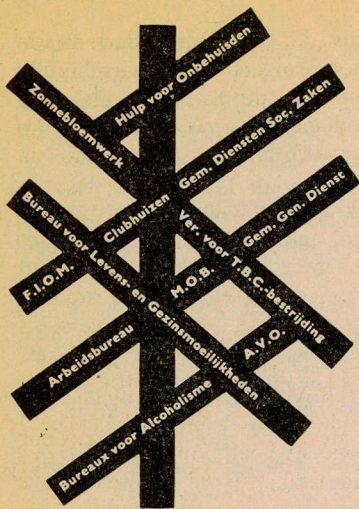
Het is natuurlijk zeer wel mogelijk, dat niet alle onderzoekingen even grondig zijn opgezet en uitgevoerd. Wat kan men anders verwachten, waar zoveel mensen daarbij waren betrokken? Men mag evenmin uit het oog verliezen, dat voor het eerst in ons land op zo'n grote schaal een dergelijk, tot de verbeelding van het publiek sprekend, onderzoek werd verricht, en dat men alle kinderziekten waarschijnlijk niet zonder kleerscheuren is te boven gekomen. Laat men vooral in het Bronnenboek niet meer zien dan het pretendeert te zijn. Het is niet meer dan een ongelofelijke hoeveelheid feitenmateriaal, dat echter maar een deel is van de totale hoeveelheid, die ter beschikking werd gesteld. In het voorwoord schrijft prof. Langeveld: „Wie thans dit Bronnenboek in zijn geheel doorleest, krijgt zeker niet de indruk van een glad en geacheveerd geheel. Er zijn aanzienlijke verschillen in stijl, in vraagstelling en opvatting. De opzet van dit Bronnenboek maakte het echter onmogelijk om dergelijke oneffenheden te voorkomen.” „Het geheel bedoelt . . . een excerpt te zijn.”

Intussen krijgt men de indruk, dat de storm enigszins is geluwd. Indien dat het geval zou zijn, indien het mogelijk is geworden rapport en Bronnenboek wat minder affectief ingesteld te benaderen, is wellicht het tijdstip voor een nieuwe bestudering van beide werken, maar vooral van het rapport, aangebroken.

Het zou te betreuren zijn wanneer dit werk ergens in een bureaula terecht kwam, of op stal werd gezet in een of andere mufte boekenkast.

Voor de afdelingen van Humanitas ligt hier een taak. Laat men in alle rust en objectiviteit in kleine kringen het rapport opnieuw in studie gaan nemen. Niet denkbeeldig is het, dat men daarna gelegenheid krijgt één en ander in breder verband te gaan bespreken, misschien kan men zelfs daardoor in eigen plaats een verantwoord initiatief ontplooiën. Dat grote belangen op het spel staan ontkenst gelukkig niemand.

P. A. POLS

MET WELKE ORGANISATIES
KOMEN WIJ
IN INDIVIDUELE GEVALLEN
IN AANRAKING ?

De Medisch-Opvoedkundige

Bureau's II

Beschreef ik in een vorig artikeltje de wordingsgeschiedenis der MOB's, waarbij de eerste in Nederland opgerichte bureau's met name werden genoemd, thans, in 1954, moet vermeld worden, dat het aantal MOB's zich, vooral na 1945, snel uitgebreid heeft, terwijl dit aantal toch nog geenszins voldoende is, om in de overal in den lande gevoelde behoefte te voorzien. Gebrek aan „kader” is o.a. hier en daar oorzaak, dat een bureau in een bepaalde streek niet opgericht kan worden.

Momenteel zijn echter toch wel overal verspreid in ons land MOB's gevestigd. Vele daarvan zijn aangesloten bij de Nederlandse Federatie van Medisch-Opvoedkundige Bureau's en deze bureau's zijn alle ingericht en hebben alle het volledige „team”, zoals het in de volgende regelen beschreven wordt. Behalve de „neutrale” MOB's, is ook een Hervormd bureau en een Joods bureau (beide te Amsterdam) bij de Federatie aangesloten. Ook zijn er de laatste jaren R.K. MOB's opgericht.

Naast de MOB's zijn er ten slotte nog talrijke „bureau's voor opvoedingsmoeilijkheden”, die, zij het op een iets andere wijze werkend (bijv. meer consultatief), zich ten doel stellen kinderproblemen tot een oplossing te brengen.

De laatste zin uit mijn eerste artikel, nl. „wat het werk aan een MOB in onze dagen inhoudt”, heeft misschien bij velen de mening gewekt, als zou er tegenwoordig essentieel anders gewerkt worden dan in de beginperiode. Ik wil mij haasten u te vertellen, dat dit niet het geval is en dat integendeel de werkwijze, de doelstellingen en de organisatie, waarbij in teamverband gewerkt wordt, gehandhaafd zijn gebleven. Wel heeft de onderzoekwijze zich wat uitgebreid door de zich de laatste decennien ontwikkelende en verfijnende onderzoekstechniek, vooral bij toetsing der intelligentie, doch ook op psychiatrisch en kinderartsgebied.

Zo was bijv. aan de eerste bureau's geen psycholoog verboden en werd er veelal door de psychiater „getest”. Doch reeds lange tijd kan men zich geen bevredigende bureaustaf denken, zonder een psycholoog. Het principe echter dat van oudsher bij de voorstanders der MOB's heeft voorgezeten, nl. om ten einde hulp te kunnen bieden bij moeilijkheden van kinderen in het gezin, zo uitgebreid mogelijk de psychische, lichamelijke (constitutionele) en intellectuele mogelijkheden van het kind te bekijken, benevens zijn wijze van reageren in het leven plus een onderzoek te doen naar het „milieu”, in een zeer ruime zin van het woord, is onveranderd blijven gelden. Dit „ruime” onderzoek van het milieu betekent: nagaan welke invloeden er van meet af aan, dus vanaf de geboorte, ja zelfs van voor de geboorte, op het kind hebben ingewerkt. Naast de aanlegmogelijkheden, die bij de kinderen

onderling zeer verschillen, spelen de invloeden, dus de omstandigheden en de persoonlijkheden, die het kind omringd hebben en omringen, een waarschijnlijk even grote of zelfs grotere rol. Dat de het kind omringende personen, met hún aangeboren potenties, ook weer vaak sterk beïnvloed en gevormd zijn door hún jeugd, maakt de zaak misschien begrijpelijker, maar daarom niet makkelijker na te gaan, noch makkelijker op te heffen!

Ofschoon het aan de bureau's gewoonte is dat elk teamlid, overeenkomstig zijn bevoegdheden en studie, één bepaalde facet van het onderzoek verricht en met name de psychiater het kind ontvangt om zich in meerdere gesprekken een beeld te vormen van de psychische gesteldheid, de rijpingsgraad, het al of niet gestoorde gevoelsleven en de aard van de moeilijkheden; de psycholoog vooral de verstandelijke capaciteiten en de wijze waarop het kind deze al of niet in practijk kan brengen nagaat; de kinderarts het lichamelijk onderzoek, resp. de constitutie onderzoekt en de psychiatrisch sociale werkster een inzicht tracht te krijgen in de persoonlijkheden der ouders (opvoeders) en in de sfeer van het gezin, zal het zonder meer voor ieder duidelijk zijn, dat ieder der functionarissen tegelijkertijd het totaalbeeld van „kind en milieu” in zich tracht op te nemen.

Het is geen kwestie van „in mootjes hakken” van het te onderzoeken kind, opdat elk op zijn specialistisch terrein het zijne kan onderzoeken: het is een gedurig elkaar aanvullen, soms een elkaars onderzoeken „overlappen” en in nauw overleg gezamenlijk tot een totaalbeeld, resp. tot een weg komen tot oplossing der moeilijkheden.

Dit vergt een samenwerking, die een voortdurend overleg en uitwisselen van inzichten vraagt. Tevens geregelde gezamenlijke besprekingen.

In de practijk van het werk is de gang van zaken nu als volgt: op het spreekuur, door de psychiatrisch sociale werkster gehouden, komen de ouders, verwezen door anderen of uit zich zelf, het kind aanmelden. Er wordt dan een kort gesprek gehouden, waarbij zakelijke gegevens als naam, adres etc. wordt opgenomen, terwijl ook de reden van de aanmelding, dus de aard der moeilijkheden wordt besproken.

Hierbij wordt reeds een eerste indruk van de ouders (of van één der ouders) verkregen, zowel wat hun persoonlijkheid, als wat hun houding ten opzichte van het kind betreft en de mate waarin zij al of niet werkelijk geholpen willen worden.

Helaas is de practijk dan aan de meeste bureau's, dat aan de ouders moet worden medegedeeld, dat zij pas over enige maanden aan de beurt zullen zijn. Wel wordt er bijna altijd voor ernstige gevallen, die eigenlijk niet kunnen wachten, voorrang gegeven.

Het onderzoek begint dan met het oproepen van de moeder voor een of twee rustige gesprekken en van de vader voor hetzelfde doel. In deze gesprekken neemt de psychiatrisch sociale werkster uitgebreid de voorgeschiedenis van het kind op, terwijl zij ook op de persoon, houding, reacties van de ouders ingaat. Nadat de psychiater, psycholoog en kinderarts van deze gegevens kennis hebben genomen, komt het kind bij hen, zo nodig meerdere malen.

In een gezamenlijke bespreking der „Staf”leden, waarbij zij allen het materiaal uit hun onderzoeken brengen, komt men dan tot een conclusie, waarna een advies aan de ouders kan worden uitgebracht.

Over de aard dezer adviezen zou veel gezegd kunnen worden, doch gedetailleerde bespreking hiervan zou mij te ver voeren.

Globaal gezien kan men wel zeggen, dat een der voornaamste kenmerken dezer adviezen is (en ook in het verleden geweest is) te trachten het kind niet uit zijn milieu over te plaatsen, doch te proberen de problemen, door praten met het kind, praten met de ouders, aan de laatsten inzicht geven in de mogelijkheden, reactiewijzen en moeilijkheden van het kind, *in het milieu op te lossen*. Bij bepaalde

gezinsconstellaties echter en bij bepaalde kinderen, evenals bij *een deel* der gevallen, die op verzoek van kinderbeschermingsinstanties worden onderzocht, is een uithuisplaatsing aangewezen. In die gevallen zien de bureau's het als hun taak, deze overplaatsing met de betrokken partijen uitvoerig door te spreken, voor te bereiden en na de plaatsing eventueel te becommentariëren, zodat er meer aanvaarding van de maatregel komt en de maatregel zelf daardoor succesvoller is.

In vele gevallen blijkt na het onderzoek, dat er weliswaar inzicht is verkregen in de oorzaken en de aard der moeilijkheden, waaronder het kind, de ouders en hun onderlinge verstandhouding te lijden hebben, doch dat een verbetering slechts verkregen kan worden door langere „behandeling” van óf het kind, óf de ouders, óf allen. Hierbij komt dan het kind een tijdlang geregeld bij de psychiater, terwijl ook één of beide ouders geregeld met de psychiatrisch sociale werkster spreken.

Dat ook bij dit subtiële werk een geregeld en nauw overleg tussen psychiater en psychiatrisch sociale werkster nodig is, behoeft wel geen betoog!

Na dit overzichtje van „wat er nu eigenlijk aan een MOB gebeurt”, rijst bij vele lezers waarschijnlijk nog een vraag, nl. deze: welke soort „gevallen”, welke kinderen met welke moeilijkheden moet men nu naar een MOB verwijzen en hoe moet zulk een verwijzing geschieden? Hierover zou ik u gaarne een volgende maal iets vertellen.

K. d'A. A.

SECTIE RECLASSERING

Met volle kracht vooruit

Een van de terreinen van het maatschappelijk werk, waarop onze vereniging „Humanitas” van het begin af aan heeft beseft een taak te hebben, is de reclassering.

Nadat landelijk en in verscheidene afdelingen daarvoor een Sectie gevormd was en het terrein was afgetast, kwam de vraag van de organisatorische uitbouw aan de orde. Op dit gebied immers ontmoetten wij het Nederlands Genootschap tot Reclassering, dat over het gehele land een net van afdelingen en van ambtenaren voor de voorlichting en de nazorg heeft, welke hun zorg uitstrekken over alle reclassenten, die niet specifiek tot de kring der R.K. of Prot. Chr. Reclasseringsverenigingen behoorden. Nadat het in 1953 gehouden congres van „Humanitas” besloten had, om organisatorische krachtverspilling zo mogelijk te vermijden en op bepaalde voorwaarden onze reclasseringsarbeid voort te zetten binnen het kader van het Genootschap, werd door de hoofdbesturen van beide verenigingen contact opgenomen. Daarbij bleek, dat het Genootschap een open oog heeft voor het belang van sociale zorg op levensbeschouwelijke grondslag en de wenselijkheid, dat reclasserender (gevangenenbezoeker of toezichthouder in de vrije maatschappij) en cliënt behoren tot dezelfde levenssfeer.

Op deze grondslag kan het overleg vruchten dragen en heeft het dan ook geleid tot een voor beide partijen aanvaardbaar resultaat.

Op 15 Juli 1953 heeft het Hoofdbestuur van het Genootschap tot Reclassering aan zijn afdelingsbesturen een rondschriften gericht, waarin wordt vastgesteld, dat het één der eerste reclasseringsprincipes is, dat een reclassent zo weinig mogelijk dwang ervaart en dat hij aansluiting moet kunnen vinden bij de kring, waarmede hij zich het meest verwant gevoelt. In verband daarmee wordt medewerking van

„Humanitas” dankbaar aanvaard en worden enkele organisatorische voorzieningen getroffen.

In de eerste plaats is onze voorzitter, mr dr J. In 't Veld, gekozen tot lid van het Hoofdbestuur van het Genootschap. In de tweede plaats worden de afdelingen, waar zulks nog niet is geschied, uitgenodigd om bij de eerste de beste gelegenheid te bevorderen, dat iemand uit de plaatselijke kring van „Humanitas” gekozen zal worden in het bestuur. In de derde plaats werd besloten, een ambtenaar in algemene dienst te benoemen, die wordt gedetacheerd bij ons Centraal Bureau en die speciaal tot taak heeft, de medewerking van „Humanitas” aan het reclaseringswerk van het Genootschap te stimuleren, te vergroten en te verdiepen. De nodige financiële medewerking van het Departement van Justitie ter uitvoering van dit plan werd eveneens spoedig verkregen.

Thans is het dan zo ver: op 1 Februari 1954 deed de heer *P. E. Hutte* zijn intrede op ons Centraal Bureau als ambtenaar voor de reclassering. Het bestuur van de landelijke Sectie Reclassering — uiteraard zelf niet geheel onschuldig aan de gedane keuze — heet hem van harte welkom.

De heer Hutte verenigt in zijn persoon kennis van het reclaseringswerk in alle geledingen, welke hij heeft opgedaan als ambtenaar van een Genootschapsafdeling en kennis van de sfeer en verhoudingen in „Humanitas”, welke hij zich verworven heeft als lid onze Leidse afdeling. Met enthousiasme heeft hij zijn nieuwe taak opgevat. Wij hopen, dat hij ook met enthousiasme zal worden begroet en binnengehaald in onze afdelingen.

De taak van deze nieuwe functionaris bij de staf van ons Centraal Bureau is in de eerste plaats het stimuleren van de belangstelling voor het reclaseringswerk en het zoeken van de meest geschikte medewerkers in onze kring, die dan zullen worden aangeboden aan het Genootschap in de verschillende afdelingen. Voorts kan de heer Hutte adviseren omtrent de organisatorische verhoudingen in de onderscheiden gewesten en plaatsen en helpen bij de vorming van secties voor dit deel van het maatschappelijk werk in de afdelingen of combinaties van afdelingen. Hij zal het pad zo nodig effenen, als zich aanvankelijk onzekerheden of moeilijkheden voordoen in de samenwerking met het Genootschap en hij is ook speciaal belast met de scholing in eigen kring van onze medewerkers aan de reclaseringsarbeid.

Het is duidelijk, dat bij de gevonden vorm van samenwerking, waarbij wij aanleunen aan de bestaande outillage en het ambtenarenapparaat van het Genootschap, de uiteindelijke verantwoordelijkheid blijft berusten bij de afdelingen daarvan. Zij zijn het, die van de Rechtbank en Reclaseringsraden de cliënten krijgen toegevoerd en zij zijn het, die de gedragsrapporten moeten indienen bij de daarvoor aangewezen autoriteiten. Onze medewerkers oefenen hun taak dus, evenals de andere vrijwillige medewerkers van het Genootschap, uit volgens de aanwijzingen van het bestuur en/of de daarmee belaste nazorg-ambtenaar van die instelling. Belangrijke beslissingen t.a.v. een bepaalde reclassent worden slechts genomen na overleg — eventueel via onze plaatselijke sectie of „contactpersoon” — met de ambtenaar van het Genootschap.

Het zwaartepunt van deze vorm van maatschappelijke zorg, namelijk het persoonlijke contact met de cliënt, komt evenwel bij onze leden-medewerkers te liggen voor alle reclassenten, die geacht kunnen worden te behoren tot de kring der bemoeiing van „Humanitas”. Dit geldt zowel de reclaseringszorg binnen de muren der gevangenissen door het bezoek, als de hulp en steun aan voorwaardelijk veroordeelden enz. en de zorg voor de achtergebleven gezinnen der gedetineerden. De geestelijke zorg voor de gedetineerden is een hoofdstuk apart, die niet onze vereniging aangaat.

Een zeer belangrijk en omvangrijk perspectief dat tot nog toe in vele onzer afde-

lingen te weinig aandacht had, heeft zich op deze wijze geopend. Het bestuur der Sectie vertrouwt, dat de reclasseringsarbeid thans de volle aandacht zal krijgen van onze afdelingen en de daarvoor in aanmerking komende gewesten.

De heer Hutte staat klaar, om op het eerste sein overal heen te gaan en van advies te dienen. In het kaderblad worden voortaan steeds vier of vijf pagina's gereserveerd voor de reclassering en reeds op 12 en 13 Juni a.s. hopen wij op de Pietersberg een eerste Scholings- en Werkbijeenkomst te beleggen voor de leden-medewerkers en geïnteresseerde bestuursleden uit alle afdelingen in het land.

Het ijs is gebroken — met volle kracht vooruit!

B. VAN DER WAERDEN

COMMUNIQUE MEI-LEZINGEN 1954.

In de zgn. Mei-reeks van het Criminologisch Instituut te Utrecht zal dit jaar het verband worden behandeld tussen de wetenschappelijke criminologie en de praktische hulpverlening aan personen, die door het begaan van strafbare feiten in moeilijkheden zijn geraakt. In de eerste en laatste voordracht worden de algemene aspecten van deze problematiek behandeld, terwijl de tweede en derde lezing gewijd zullen zijn aan illustratie hiervan, aan de hand van twee bijzondere groepen van delinquenten.

De reeks, gewijd aan

WETENSCHAP EN HULPVERLENING, wordt geopend op *Vrijdag 7 Mei* met een voordracht van *prof. dr. G. Th. Kempe* over het onderwerp: Naar een praktisch gerichte Criminologie. Op *Vrijdag 14 Mei* behandelt *dr. J. P. de Smet*, geneesheer-directeur van de R.K. Psychiatrische Inrichting St. Willibrord te Heiloo, het vraag-

stuk: Criminaliteit van en nazorg voor zedendelinquenten. *Dr. mr. F. M. Havermans*, geneesheer-directeur van de R.K. Psychiatrische Inrichting St. Servatius te Venray, spreekt op *Vrijdag 21 Mei* over: Criminaliteit van en nazorg voor drankzuchtigen, terwijl op *Vrijdag 28 Mei* de reeks besloten wordt door *dr. A. Sunier*, Hoofd der Afdeling Geestelijke Hygiëne bij de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst te Amsterdam, die spreekt over: De wetenschappelijke basis van de hulpverlening.

De voordrachten vinden plaats in de grote collegezaal van het Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstraat 106, alhier, van het Centraal Station te bereiken met buslijn 8. Zij vangen aan te 8 uur *precies* en eindigen te 10 uur *precies*.

Toegangskaarten à f 1,50 voor de gehele reeks worden op schriftelijk of telefonisch verzoek van 1 April af gaarne verstrekt door het Criminologisch Instituut, Trans 12, Utrecht, tel. 10761.

SECTIE GEZINSVERZORGING

LANDELIJKE CONFERENTIE VOOR DE GEZINSVERZORGING

Aangemoedigd door het succes van de conferentie van September 1953 hebben wij, als bestuur van de Landelijke Sectie Gezinsverzorging, het genoegen de plaatselijke sectiebesturen thans wederom uit te nodigen tot bijwoning van een bijeenkomst, welke zal worden gehouden op 24 en 25 April a.s. in de Pietersberg te Oosterbeek.

De vorige maal stonden speciaal de technisch-financiële problemen in het middelpunt van de belangstelling, thans zijn we voornemens in het bijzonder aandacht te schenken aan de opleiding en werving van aspirant-gezinsverzorgsters.

De aanvangstijd van de conferentie is

bepaald op Zaterdagmiddag 4 April a.s. om 4 uur. Daarna is gepland een inleiding betreffende de inhoud van de opleiding voor gezinsverzorgsters. Na deze inleiding bestaat de mogelijkheid van vragenstellen.

In de avond staat de werving op het programma.

Aangezien wij menen, dat de besprekingen zoveel mogelijk moeten aansluiten aan de problemen, die er in de afdelingen bestaan, zal de resterende tijd geheel besteed worden aan de besprekingen van de onderwerpen, die door de plaatselijke secties aan de orde gesteld worden.

Om hiervan reeds enige te noemen:

a. hulpverlening bij chronische zieken (reeds ter tafel gekomen bij de besprekingen op 5/6 September 1953);

- b. hulpverlening in a-sociale gezinnen (Dordrecht);
- c. contact-bijeenkomsten voor de gezins-verzorgsters (Delft, Haarlem);
- d. wenselijkheid van de verspreiding van een contact-orgaan voor de gezins-verzorgsters (Delft);
- e. het aantrekken van het benodigde werkkapitaal en eventuele voorschotten buiten de subsidie-voorschotten van Rijk en Gemeente (Haarlem);
- f. subsidie voor gezinshulp (Enschede).

U ziet, er zijn al vele, alle zeer belang-

wekkende onderwerpen naar voren gekomen en wij twijfelen er niet aan, dat dit aantal nog belangrijk zal worden uitgebreid en dat de besprekingen voor u allen van veel belang zullen zijn.

Wij wekken u dus op, allen te komen; de besprekingen worden des te vruchtbaarder, naarmate van meer opinies en ervaringen door ons allen kan worden kennis genomen.

Voor een goede opbouw van de gezins-verzorging van Humanitas in het gehele land is een goed contact tussen de besturen van Landelijke en Plaatselijke Secties van het allergrootste belang.

H. J. R.

GEESTELIJKE HYGIËNE IN NOORD-AMERIKA

door mr. dr. E. C. Lekkerkerker

Het is al weer een poosje geleden, dat dit boekje, overgedrukt uit het Maandblad voor de Geestelijke Volksgezondheid van 1951 is verschenen. Het zijn de indrukken van een observatiereis door Canada en de Verenigde Staten van Noord-Amerika. Het is bewonderenswaardig, hoe de schrijfster er in geslaagd is een overzichtelijke beschrijving te geven van een reis van 4 maanden over een gebied en betreffende een onderwerp, waarin maten — of het nu afstande betreft of mensen of maatregelen — meestal in getallen van miljoenen uitgedrukt worden. Prettig is ook de instelling van de schrijfster, die de mogelijkheden aan de andere kant van de Oceaan noch lijkt te overschatten noch te onderschatten, maar de zaak bekijkt uit het oogpunt van wat er voor ons van te leren valt.

Het geheel is zeker een vakboekje.

Als algemeen punt, dat beschreven wordt, zou ik speciaal willen noemen, dat de geestelijke hygiëne zo'n gewaardeerde plaats in het Amerikaanse leven lijkt te krijgen. Met alle middelen van de moderne reclame-techniek worden geestelijk-hygiënische inzichten verspreid. Er ligt een sterke nadruk op de preventie.

Als detailpunt een opmerking over inschakeling en scholing van vrijwilligers. En de opmerkingen over dit boekje zou ik graag besluiten met het volgende citaat (blz. 33/34):

„Hoewel de gegevens ontbreken om een goede vergelijking te kunnen trekken tussen de Verenigde Staten en ons land, krijgt men toch de indruk, dat de offervaardigheid van het Amerikaanse publiek groter is en er een veel sterkere traditie bestaat om voor sociale doeleinden bij te dragen dan ten onzent, waar men meer gewend is geraakt om op Overheidssubsidies te steunen.”

E. VRIND—VAN PRAAG.

Lezers van Humanitas

Indien wij ongeveer 70 inzendingen kunnen boeken, kunt u bij ons een keurig uitgevoerde stijf linnen verzamelband voor uw kaderorgaan bestellen, met het opschrift „HUMANITAS”, waarin u uw blad direct na aankomst blijvend kunt inbinden met een verend pennetje, tot dat de band gevuld is met 18 exemplaren. Zij dient u dus voor drie jaargangen.

De prijs is f 2,60. Wij hebben reeds 24 bestellingen binnen gekregen en hebben dus nog 50 inschrijvers nodig om de beselling te kunnen plaatsen.

Zend s.v.p. spoedig per briefkaart uw opgave met het benodigde aantal banden. Liefst per afdeling, doch ook individuele bestellingen zijn welkom.

De Armenwet 1912

in tekst en uitleg door
Mr. H. FUKKINK

Prijs in linnen band

f 13,75

Een artikelsgewijze behandeling, waarin behalve de jurisprudentie ook een critische beschouwing wordt gegeven over de inhoud en redactie van de wet.

Een nuttige handleiding voor allen die op het terrein van de sociaal-charitatieve zorg werkzaam zijn.

N.V. DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ
VERMANDE ZONEN

WILLEMSPLEIN 16, IJMUIDEN

Ook verkrijgbaar via de boekhandel

Pleeggezin

gezocht

voor plusminus 1 jaar

voor twee jongens, vijf en zes jaar

uit Indonesië, waarvan de

ouders gaan studeren.

Waarschijnlijk begin Juni en liefst

in één gezin in Amsterdam

of omgeving

Billijke vergoeding

★

Brieven aan Mevrouw Trooswijk

Jos. Israëlskade 128..

uniformkleding

een

Van Maanen
fabrikaat

★

★

Verkoopkantoor:

1e Helmersstraat 167—169

Amsterdam-W.

Telefoon 84089

BIJNA EEN HALVE EEUW VAKMANSCHAP UW GARANTIE